

Please note! This is a self-archived version of the original article.

Huom! Tämä on rinnakkaistallenne.

To cite this Article / Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Sintonen, S. & Vihmalaakso, J. (2020) Joustoa opiskeluun hybridiopetuksella. TAMK-konferenssi: TAMK conference 2022. Tampereen ammattikorkeakoulun julkaisuja. 16-23.

URL: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-7266-66-3>

Sanna Sintonen, erikoissuunnittelija, Koulutuksen kehittämisspalvelut, Tampereen ammattikorkeakoulu

Jarmo Vihmalaakso, erikoissuunnittelija, Koulutuksen kehittämisspalvelut, Tampereen ammattikorkeakoulu

Avainsanat: hybridiopetus, COVID-19, verkko-opetus

Joustoa opiskeluun hybridiopetuksella

Maaliskuussa 2020 COVID-19-pandemiatilanne oli edennyt siihen tilanteeseen, että korkeakoulut siirtyivät etäopetukseen. Vuosi 2022 on jo kolmas vuosi, joka ei mahdollista “normaalia lähiopetusta”. Pian suuri osa Suomen korkeakouluopiskelijoista ei edes tiedä, mitä he menettävät opiskellessaan vain verkossa. Vuotta 2020 leimasi pandemian siivittävä keskustelu opettajien suorittamasta digiloikasta. Vuonna 2021 alettiin hiljalleen toipua loikkimisen aiheuttamista urheiluvammoista ja huomattiin, että pandemia-ajan verkko-opetuksesta voidaan myös oppia. Lähiopetuksen kaipuun myötä niskaamme pudotettiin hybridiopetus, joka edelleen etsii paikkaansa monimuotoisella opetuskentällä. Arkipäiväisessä puheessa hybridiopetus esiintyy muiden opetuksen toteuttamistapojen joukossa. Tässä artikkelissa tarkastelemme pandemia-aikaa ja erilaisia tapoja sanallistaa opetuksen toteuttamista.

Vuoden 2020 keskustelua leimasivat digiloikkaamisen lisäksi etäopetus ja verkko-opetus, jotka molemmat olivat ennestään kaikille tuttuja sanoja. Niillä kuvataan erilaisia tapoja toteuttaa opetusta. Etäopetus-sana nousi kaikkien oppijoiden tietoisuuteen ja Google-hakutuloksiin Suomen hallituksen linjauksesta maaliskuussa 2020. Vastakohtana lähiopetukselle etäopetus tarkoitti mitä tahansa kodeissa tapahtuvaa oppimista. Etäopetuksen tarkoituksena oli estää maailmanlaajuisen COVID-19-pandemian leviäminen.

Pandemiatilanteen alkuvaiheessa oli tärkeintä korkeakouluopetuksen jatkuminen keskeytyksettä. Yllättävässä tilanteessa ei ollut aikaa miettiä uusia pedagogisia innovaatioita, vaan opetusta toteutettiin niillä teknologioilla, joita oli mahdollisimman helposti saatavilla. Siirtymätilanteen tueksi TAMKissa järjestettiin nopeasti koulutusta ja työpajoja oppimisympäristöjen käyttöön. Tavoitteena oli selvittää etäopetusajasta mahdollisimman vä-

hin vammoin toteuttamalla verkko-opetusta. Viestimme oli, että uusi, koronamausteinen verkko-opetussoppa (kuvio 1) syntyy helposti, kun vain hieman muotoilemme opetusta uudelleen (Sintonen & Vihmalaakso 2020).

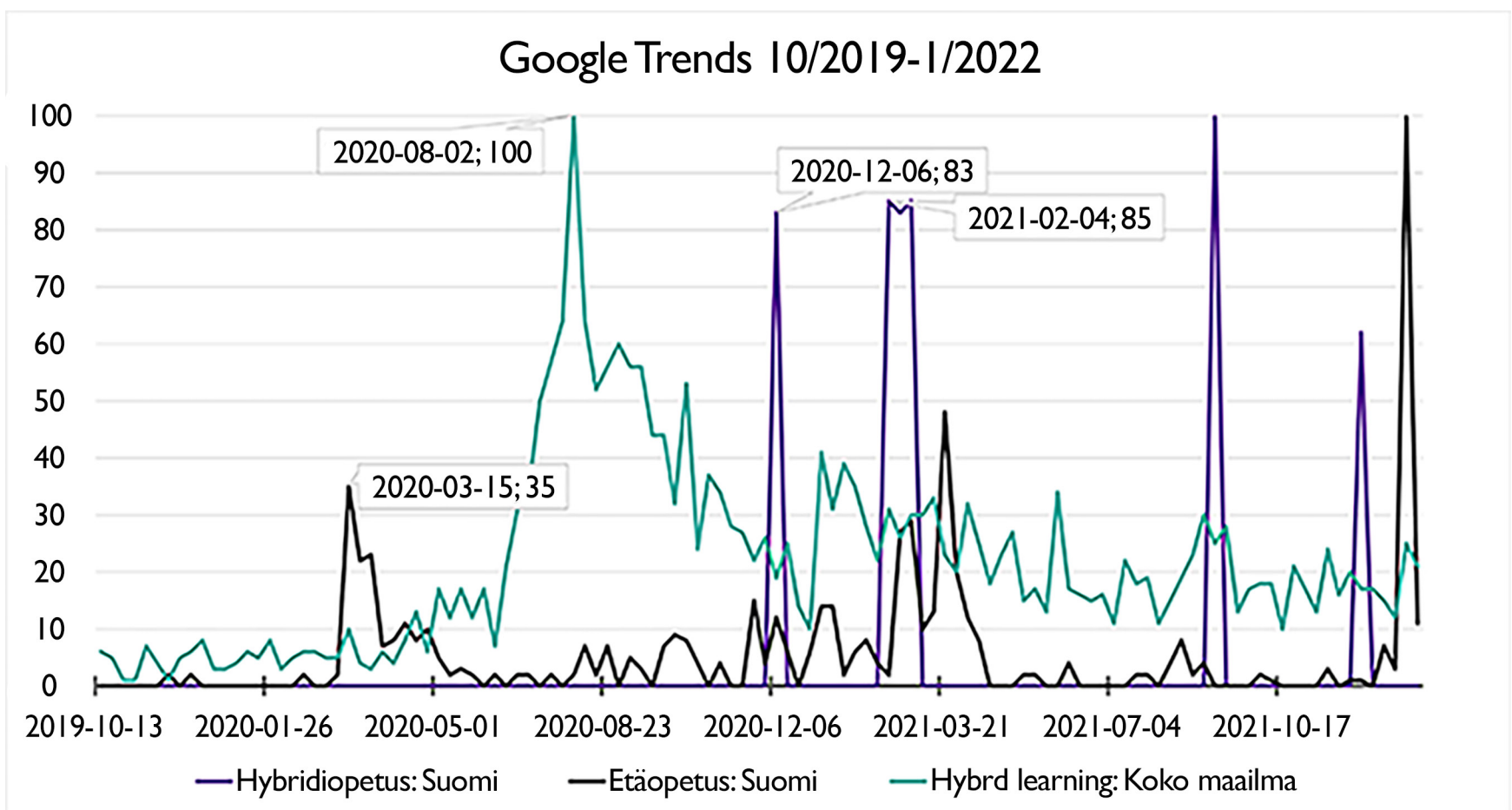

KUVIO 1: Verkko-opetussopparesepti 20.3.2020.

Syksyllä 2020 tehtiin palautumissuunnitelmia ja aloitettiin rohkein mielin paluu niin sanottuun normaaliin eli kampuksilla tapahtuvaan lähiopeutukseen. Maailmalta Suomeen rantautui yhtenä korona-ajan opetuksen toteuttamistapana hybridiopetus ja -oppiminen (hybrid learning). Vuoden 2021 alussa hybridi hyppäsi Suomen korkeakouluissa kaikkien tietoisuuteen, mistä kertoo hybridiopetus-sanan lisääntyminen Googlen hakutoksissa (kuvio 2). Sen jälkeen hybridiin on ihastuttu ja vihasuttu, sitä on yritetty määritellä ja joskus jopa kieltää. Vuosi 2021 opetti, että pandemia-ajan opetuksellakin voi olla monia muotoja, jotka yhdistävät sekä uusia että vanhoja opetuksen toteuttamisen tapoja.

Pitkäksi venähtäneen COVID-19-tilanteen vaikutukset ulottuvat pitkälle koulutuksen tulevaisuuteen. Tärkeää on kerätä mahdollisimman paljon tietoa sekä opettajien ja koulutuksen asiantuntijoiden kokemuksia korona-ajan opetuksesta. Pandemia-aikana erilaisista opetuksen toteuttamisen tavoista saadut kokemukset on pystyttävä hyödyntämään tulevaisuuden koulutuksen kehittämisessä. Paluu kaikkeen aikaisempaan ei ole enää mahdollista eikä tarkoituksenmukaista. (Teräs & Teräs 2020.)

KUVIO 2. Etä- ja hybridiopetuksesta tuli trendejä.

Opetuksen toteuttamisen monet muodot

Opetusta ja oppimistapahtumia voidaan järjestää monella eri tavalla. Jaoimme opetuksen toteuttamisen muodot portaikkoon, missä opiskelijan vastuu ja opiskelun joustavuus lisääntyvät kohti itseopiskelua (kuvio 3). Portaissa voi jokainen kulkea omalla tavallaan.

Lähiopetus on perinteinen ja varsin tuttu opetuksen toteuttamistapa meil-
le kaikille. Lähi-tilanteessa opiskelija (eli oppija) saapuu sovittuna aika-
na opettajan määrittelemään fyysiseen paikkaan, missä opettaja ohjailee
oppimistapahtumaa. Oppijan on muistettava saapua oikeaan paikkaan
oikeaan aikaan ja seurattava annettuja ohjeita. Opettaja voi helposti vuo-
rovaikuttaa kaikkien samassa tilassa olevien oppijoiden kanssa. Koulutus-
teknologian käytössä tai käyttämättä jättämisessä on rajaton valinnanva-
paus. Yksinkertaisimmillaan kyseessä on luento, jossa ei käytetä muuta
kuin ääntä ja (tussi)taulua. Tilanteeseen voidaan yhdistää teknologiaa
tarkoituksenmukaisella tavalla, kuten tallentaa luento videolle kertausta
tai poissaolijoita varten. Luennolle voidaan ottaa oppijoita mukaan myös
videotapaamisten (esimerkiksi Teams tai Zoom.us) välityksellä. Näissäkin
tilanteissa kyse on edelleen lähiopetuksesta, jossa vain hyödynnetään vi-
deoteknologiaa.

Verkko-opetus eroaa lähiopetuksesta merkittävästi siinä, että opettaja ja
oppijat eivät ole samassa fyysisessä tilassa. Tällöin opetuksen samanaikaisuus (synkronisuus) vähenee ja eriaikaisuus lisääntyy automaattisesti. Eriaikaisuuden myötä oppijan vastuu omasta oppimisestaan kasvaa merkittävästi ja opettajan kontaktimahdollisuudet oppijaan vähenevät. Opettajan teknologiaosaamisen tulee olla vahvempaa kuin lähiopetuksessa. Yleensä verkko-opetukseen liittyy keskeisesti oppimisalusta, jolla opetusta järjestetään ja tehtävät ja kurssiaineistot jaetaan oppijoille. Lisäksi usein osana verkko-opetustoteutusta ovat pakolliset videotapaamiset, joiden avulla pidetään kiinni edes jonkinlaisesta samanaikaisuudesta. Kuviossa 3 videotapaamisia kuvataan omalla ikonillaan. Verkko-opetus voi olla myös täysin eriaikaista, jolloin kontakti oppijoihin vähenee merkittävästi. Vähi-
tellen lähestytään itseopiskelua, jossa opettajan rooli on lähinnä opetus-
materiaalin tuottaminen, harjoitusten suunnittelu ja arviointi.

Monimuoto-opetus ymmärretään yleensä verkko-opetuksen ja lähiope-
tuksen vuorotteluna. Lähiopetuksena järjestetään esimerkiksi luentoja ja

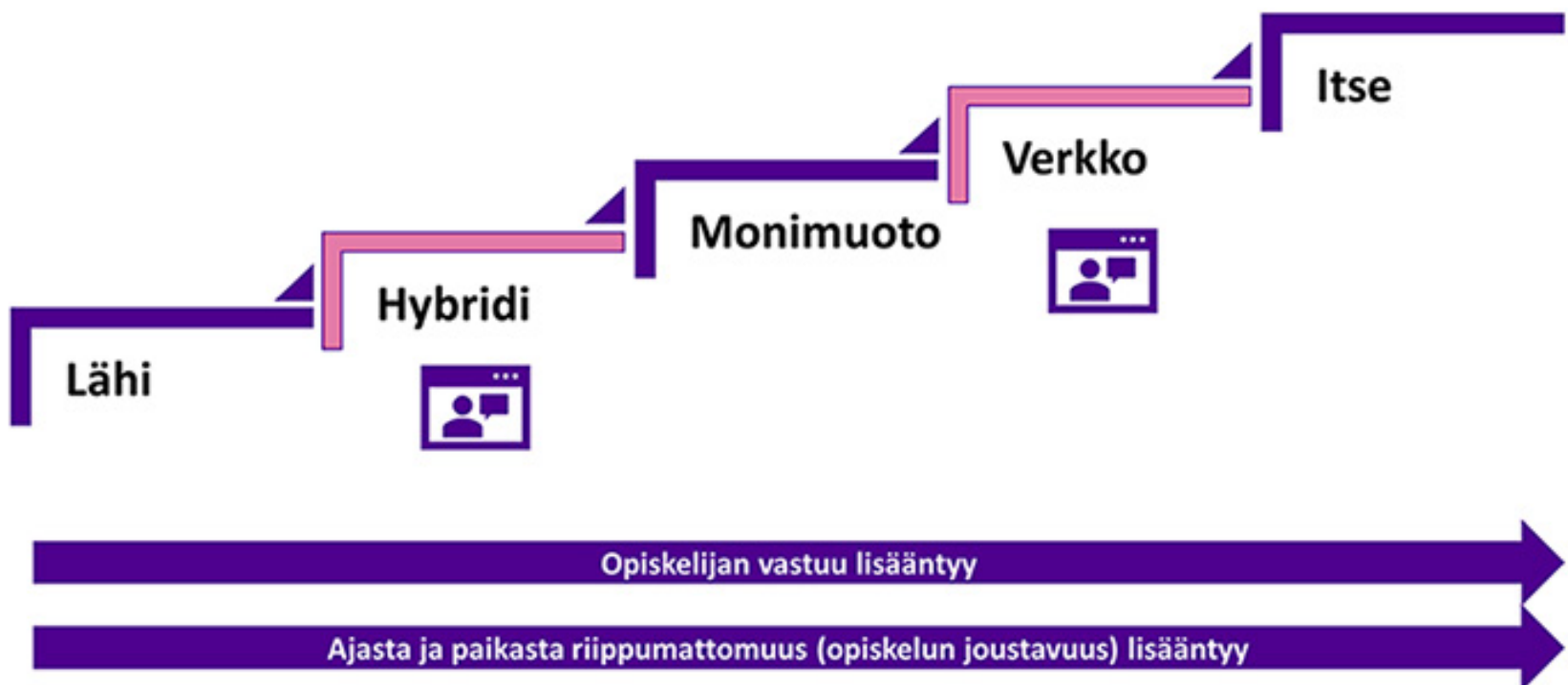
ryhmätyöskentelyä. Verkosta taas löytyvät yksilöharjoitukset ja opetusmateriaalit. Monimuoto-opetuksessa oppijalla on enemmän vastuuta omasta oppimisestaan kuin lähiopetuksessa, mutta vähemmän kuin verkko-opetuksessa. Opettaja keskittyy vuorotellen lähiopetustilanteen ja verkko-oppimisen ohjaamiseen, eikä huomiota tarvitse jakaa molempiin samaan aikaan. Teknologista osaamista vaaditaan lähes yhtä paljon kuin verkko-opetuksessa. Monimuoto-opetuksessa verkkoa voidaan myös käyttää pelkästään materiaalin jakamiseen ja verkko-opetuksen mahdollisuuksien hyödyntäminen saattaa jäädä varsin pintapuoliseksi.

Monimuodon kautta päästään hybridiopetukseen. Hybridiopetuksessa nimensä mukaisesti yhdistetään erilaisia opetuksen muotoja, kuten lähiopetusta ja verkko-opetusta. Alun perin hybridiopetuksesta puhuttaessa ei ole erikseen eritelty synkronista ja asynkronista opetusta. Vuorovaikutuksen erilaiset muodot on otettu keskusteluun mukaan vasta myöhemmin. Eriaikaisesta hybridiopetuksesta meillä on ollut jo olemassa vanha ja vakiintunut termi monimuoto-opetus (blended learning). Onko vanhaa termiä tarvetta keksiä uudestaan? (Raes 2022.) Hybridiopetus onkin syytä erottaa monimuoto-opetuksesta siten, että hybridiopetuksessa ei varsinaisesti vuorotella lähi- ja verkko-opetuksen välillä, vaan niitä toteutetaan samanaikaisesti.

Käytännössä lähitilanteessa mukana olevien oppijoiden lisäksi opetukseen osallistuu etäoppijoita, joille pyritään tarjoamaan tasa-arvoinen mahdollisuus osallistua opetukseen. Hybridiopetuksessa on toki sekin mahdollisuus, että oppijoiden ja opettajien sijainnit muuttuvat käänteisiksi. Opettaja ja osa oppijoista voi olla mukana oppimistapahtumassa kotoa ja loput oppijat läsnä luokassa (Tampereen korkeakouluyhteisö 2021).

Hybridiopetuksessa etäopiskelijat tai -oppijat eivät vain seuraa luentoa tai opetusta, vaan opettaja ottaa heidät huomioon ja osaksi oppimistapahtumaa tasaveroisesti lähiryhmän kanssa. Oppijan kannalta hybridiopetus ei eroa vastuun suhteen lähiopetuksesta. Joustavuus kuitenkin lisääntyy paikan valinnan suhteen. Opettajan kannalta vastuu opetuksen suunnittelusta ja teknologian hallinnasta lisääntyy merkittävästi. On pystyttävä ratkaisemaan, miten etä- ja lähioppijat otetaan tasa-arvoisesti huomioon. Miten opetustapahtumasta tehdään riittävän merkityksellinen molemmille osallistujaryhmille? Hybridiopetusta toteuttavilla opettajilla on toivottavasti

tavoitteena yhdistää lähi- ja etäopetusryhmät yhdeksi eheäksi ryhmäksi, jossa kaikilla oppijoilla on tasavertaiset mahdollisuudet saavuttaa osaamistavoitteet, eikä kukaan jää paitsioon.

KUVIO 3. Erilaisia opetuksen toteuttamisen tapoja.

Opiskelijat kaipaavat joustavuutta opintoihin

TAMKin 2. ja 3. vuoden opiskelijoita pyydettiin vuosipalautteen 2021 yhteydessä arvioimaan tutkintonsa tarjoamia joustavia osallistumismahdollisuuksia ja verkko-oppimisympäristöjä. Opiskelijoiden (~ 1300) mukaan erilaisia opetuksen toteuttamistapoja hyödynnetään melko hyvin, mutta kehittämistarpeitakin nousee esille. Monet opiskelijat toivovat, että etäopiskelu olisi mahdollista myös pandemia-ajan jälkeen.

Joustavia osallistumismahdollisuuksia voisi olla enemmän. Vain parilla kurssilla Moodleen on tullut oppimista auttavia opetusvideoita, nämä olen kokenut todella hyödyllisiksi. (Opiskelija TAMK.)

Luentotallenteet ovat olleet itselleni erittäin hyödyllisiä, sillä niitä voi katsoa uudestaan ja tehdä rauhassa muistiinpanoja. [--] Etänä toteutetut kurssit ovat mielestäni sujuneet hyvin. Etäkokeiden taso vaihtelee kursseittain. (Opiskelija TAMK.)

Hybridiopetus jakaa palautteissa opiskelijoiden mielipiteitä eikä kaikista palautteista käy selville, millaisena toteutustapana vastaaja ymmärtää hybridiopetuksen. Usein hybridiopetus rinnastetaankin monimuoto-opetukseen. Palautteissa hybridi koetaan sekä hyväksi että huonoksi tavaksi opiskella.

Mielestäni etäopiskelu on ollut pääosin positiivista. Kulunut syksy on järjestetty hybridiopetuksena, noin puolet päivistä etänä ja puolet lähiopetuksessa. Tämä on ollut mielestäni erittäin toimiva ratkaisu; koulumatkoihin ei mene niin paljoa aikaa/rahaa ja ainakin omalta osaltani etäopetus on mahdollistanut rauhallisemman opiskeluympäristön ja tuonut tietynlaista joustavuutta päivien aikatauluttamiseen. (Opiskelija TAMK)

Etäopiskelu on sujunut hyvin. Itse pidän eniten hybridiopetuksesta, missä on etä- ja lähiopetusmahdollisuus. Olisi mahtavaa, jos useammalla kurssilla voisi olla kyseinen toteutustapa. (Opiskelija TAMK)

Pandemia-aikana opiskelijat ovat tottuneet verkko-opetuksen mahdollistamaan joustoon opintojen suorittamisessa. Palautteista nousee vahvasti esille, että opiskelijat odottavat opetuksen toteuttamisen muodoilta tarkoituksenmukaisuutta ja joustavuutta myös tulevaisuudessa. Tämä haastaa opettajat ja koulutuksen kehittäjät arvioimaan koulutuksissa tehtyjä pedagogisia valintoja myös opiskelijoiden kannalta.

Haluan hybridimallin tai luentotallenteet – antaa mahdollisuuden suunnitella omia viikkoja sekä työllistyä omalle alalle. (Opiskelija TAMK)

Tulevaisuudessa opiskelijoiden erilaiset elämäntilanteet ja osaamistarpeet tulisikin huomioida entistä paremmin koulutuksen suunnittelussa. Opiskelijakokemuksen kannalta opintojen ja suoritustapojen joustavuus nousee keskiöön. On sitten opetuksen toteutustapa mikä tahansa, mielekkääksi koettu oppiminen vaatii jatkuvaa kehittämistyötä.

Lähteet

Raes, A. 2022. Exploring Student and Teacher Experiences in Hybrid Learning Environments: Does Presence Matter?. *Postdigit Sci Educ* 4, 138–159 (2022). <https://doi.org/10.1007/s42438-021-00274-0>

Tampereen korkeakouluyhteisö. 2021. Hybridiopetus: Mitä huomioida hybridiopetuksessa? Vinkkipankki 21.6.2021. Saatavissa <https://sites.tuni.fi/vinkkipankki/opetuksen-suunnittelu-ja-menetelmat/mita-huomioida-hybridiopetuksessa/>

Teräs, H. & Teräs, M. (toim.). 2020. COVID-19 ja ammattikorkeakoulu. Etäopetukseen hyppääminen ja sen vaikutuksia opetukseen ja oppimiseen nyt ja tulevaisuudessa. Tampereen ammattikorkeakoulun julkaisuja. Sarja B. Raportteja 122. Tampere 2020.

Sintonen, S. & Vihmalaakso, J. 2020. Verkko-opetusta koronamausteella: Moodlen analytiikka avuksi etäopiskelun tukemiseen. Oppimisanalytiikka – avain parempaan oppimiseen ammattikorkeakouluissa (APOA) -hankkeen blogi. 26.3.2020.